

LUONTOSELVITYS LASIHYTIN ASEMAKAAVAMUUTOSTA VARTEN

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy

Sisällys

1. JOHDANTO	3
2. MENETELMÄT	4
2.1 KASVILLISUUS- JA LUONTOTYYPPIKARTOITUS.....	4
2.2 LIITO-ORAVA – JA SAUKKOKARTOITUS	5
2.3 LINNUSTOKARTOITUS	5
2.4 LEPAKKOINVENTOINTI	5
3. TULOKSET	5
3.1 YLEISTÄ.....	5
3.2 ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOhteet	6
3.3 LUONTOTYYPPIKUVIOT	8
3.4 LINNUSTO	13
3.5 LEPAKOT.....	13
3.6 LIITO-ORAVA.....	14
3.7 MUU LAJISTO.....	15
4. YHTEENVETO	15
5. KIRJALLISUUS	15
Liite 1. Luontotyyppikuviot	
Liite 2. Lepakkohavainnot	
Liite 3. Linnut ja kasvit	

Kannen kuva: Pieni koski Espoonjoessa selvitysalueen länsiosassa.

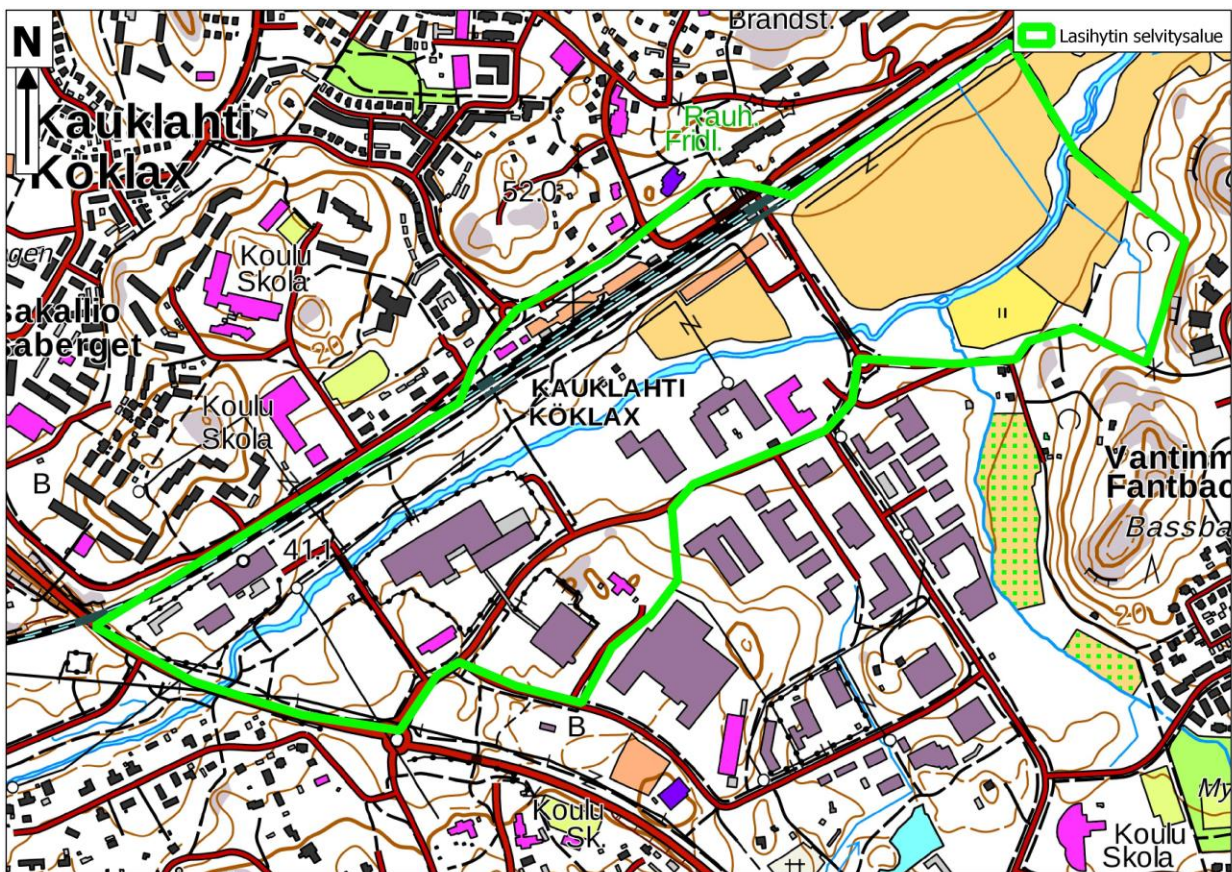
Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
 Hanhenkaari 10 as 16
 21420 Lieto
 Puh. 045-6793602

1. JOHDANTO

Espoon kaupungin kaupunkisuunnittelukeskus tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen Lasihtin asemakaavamuutosalueelta (Kartta 1). Selvitystä käytetään eräänä kaavatyön tausta-aineistona. Selvityksen laativat FM (biologi) Turkka Korvenpää ja FM (biologi) Tarja Marsh (osa kasvillisuus- ja luontotyyppikartoituksesta). Selvityksen maastotyöt suoritettiin maalis-elokuussa 2018. Työn tarkoituksena oli selvittää alueen luontoarvoja, ja arvioida niiden vaikutusta maankäyttöön.

Työ jakaantui seuraaviin osiin:

- kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus
- liito-orava-, saukko- ja viitasammakkokartoitus
- lepakkokartoitus
- linnustokartoitus
- uhanalaisten lajien esiintymien selvitys

100m

Kartta 1. Selvitysalueen rajaus

2. MENETELMÄT

Ennen maastotöiden aloittamista tarkasteltiin maastokarttoja ja ilmakuvia. Lisäksi tarkastettiin Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään uhanalaisten lajien esiintymärekisteriin (Hertta) mahdollisesti tallennetut havainnot sekä selvitettiin Tiira -lintuhavaintopalveluun alueelta ilmoitettuja lintuhavaintoja. Työn tausta-aineistona hyödynnettiin myös alueelta aiemmin tehtyjä selvityksiä (Enviro Oy 2006, Kyheröinen & Pimenoff 2008, Lammi & Routasuo 2013, Hirvensalo 2014, Janatuinen 2008, Krans 2014, Lampinen & Annala 2014 ja Silvestris Luontoselvitys Oy 2016). Nämä selvitykset kattavat laajasti mm. linnustoa, lepakoita ja luontotyyppejä.

Maastotyössä alue käytiin huolellisesti läpi käytännössä useaan kertaan, sillä eri maastotyövaiheet suoritettiin osittain eri aikaan. Rakennetut alueet sekä parhaillaan työmaana olevat tontit rajattiin maastotyön ulkopuolelle. Maastossa tehtyt havainnot merkittiin työkartoille paikantaen ne GPS-laitteella sekä kirjoitettiin muistiinpanot. Maastossa otettiin myös digitaalisia valokuvia. Alla on kuvattu tarkemmin eri työvaiheiden työmenetelmät ja esitetty eri työvaiheiden ajoittuminen.

2.1 KASVILLISUUS- JA LUONTOTYYPPIKARTOITUS

Alue jaettiin kasvillisuudeltaan ja luontotyyppiltään yhtenäisiin luontotyyppikuvioihin. Samalla arvioitiin, kuuluuko luontotyyppikuvio johonkin alla luetelluista kategorioista:

- luonnonsuojelulain 29 §:n mukainen suojeltu luontotyyppi (Pääkkönen ja Alanen 2000)
- vesilain 2. luvun 11 §:n mukainen pienvesikohde
- metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (Meriluoto ja Soininen 1988)
- Suomessa uhanalainen luontotyyppi (Rainio ja muut 2008)
- luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta muutoin arvokas kohde

Lisäksi arvioitiin luontotyyppikuvioiden suhdetta Espoon ympäristökeskuksen luonnon monimuotoisuuden suojelutyön perusteet ja priorisointi (LUMO) -julkaisussa (Lähteenmäki 2010) esitettyihin kriteereihin sekä luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristöön Uudellamaalla (LAKU, Uudenmaan liitto 2012). Tämän jälkeen kustakin kuvioista laadittiin yleiskuvaus. Yleiskuvaus sisältää tyypillisesti kuvauksen alueen mahdollisesta puustosta ja sen luonnontilaisuudesta sekä runsaimmista putkilokasvilajeista. Mikäli kuviolla kasvaa harvinaisia tai muuten huomionarvoisia kasvilajeja, mainitaan nämä myös yleiskuvauksessa. Uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista tai muuten erityisen merkittävistä havainnoista otettiin muistiin tarkat koordinaatit. Lopuksi arvioitiin kuvioille annettavia maankäyttösuosituksia. Varsinainen kasvillisuus- ja luontotyyppikartoitus suoritettiin 12.6. ja 13.7., mutta kasvillisuutta ja luontotyyppejä havainnoitiin myös muun maastotyön yhteydessä.

2.2 LIITO-ORAVA – JA SAUKKOKARTOITUS

Liito-orava ja saukko ovat EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV -sisältyviä lajeja, joiden luonnossa selvästi havaittavien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty. Siten näiden lajien esiintymistä on syytä selvittää, mikäli selvityksen kohdealueella on niille sopivia elinympäristöjä.

Kaikki alueen metsiköt käytiin huolellisesti läpi 4.4. etsien merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Näistä merkeistä tavallisimpia ovat suurten haapojen tai kuusten tyviltä tyypillisesti löytyvät papanat sekä virtsaamisjäljet puiden rungoilla. Lisäksi arvioitiin metsien soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi ja ruokailualueeksi. Maa oli huhtikuun alussa vielä lumen peitossa, mutta lumi oli jo sulamassa, mikä helpotti liito-oravakartoitusta. Liito-oravakartoituksen yhteydessä kuljettiin läpi koko selvitysalueelle sijoittuva osuus Espoonjoen rannoista etsien saukkojen lumijälkiä. Viitasammakoille sopivia kutupaikkoja etsittiin saukkokartoituksen yhteydessä, mutta niitä ei löydetty.

2.3 LINNUSTOKARTOITUS

Linnusto kartoitettiin kolmena aamua klo 6-10 välisenä aikana. Kartoituspäivät olivat 23.5., 8.6. ja 12.6. Sää oli kaikkina kartoituspäivinä poutainen, tyyni tai heikkotuulinen ja lämmin eli olosuhteet olivat hyvät. Maastotyömenetelmänä käytettiin kartoituslaskentaa. Yleisten lajien reviierejä ei merkitty kartoille, vaan näistä lajeista kirjattiin muistiin ainoastaan esiintyminen alueella. Sen sijaan kaikki uhanalaisista, silmälläpidettävistä, harvinaisista tai EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeista tehdyt havainnot merkittiin kartalle. Lisäksi linnustokartoitusta täydennettiin 4.-5.6., 9.-10.6. ja 25.-26.6. välisinä öinä suoritetuilla yölaulajakuunteluilla. Linnustoa havainnoitiin myös muun maastotyön yhteydessä.

2.4 LEPAKKOINVENTOINTI

Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit sisältyvät EU:n luontodirektiivin liitteeseen IV. Lepakkoinventointi koostui kahdesta osasta. Muun maastotyön ohessa etsittiin lepakoille sopivia talvehtimispaikkoja ja päiväpiiloja. Näitä ovat mm. kalliojyrkänteiden onkalot ja raot, vanhat maakellarit sekä puiden kolot. Lepakkoja havainnoitiin kolmena yönä detektorin avulla (Pettersson D240X). Kartoitusyöt olivat 9.-10.6., 10.-11.7. ja 17.-18.8. Sää oli kaikkina öinä poutainen, tyyni tai heikkotuulinen ja lämmin eli olosuhteet olivat havainnoinnille suotuisat. Kaikki lepakoista saadut havainnot merkittiin maastossa kartalle, jonka jälkeen tehtiin tulkinta alueen merkityksestä lepakoille.

3. TULOKSET

3.1 YLEISTÄ

Selvitysalue sijaitsee Kauklahdessa rautatien eteläpuolella Espoonjoen molemmin puolin. Lännessä aluetta rajaavat Kauklahdenväylä ja etelässä Mänkimiehentie,

Lasikuja, Hyttimestarintie ja Vantinmäentie. Idässä selvitysalue ulottuu Olarsbergetin lounaisrinteen alaosaan.

Selvitysalueen keskellä virtaa Espoonjoki. Alueen itäosissa joki virtaa viljeltyjen ja entisten, mutta pääosin yhä niittyä olevien, peltojen keskellä. Aivan alueen itäreunalla sijaitsee perinnebiotooppikohteeksi määritetty niitty. Vantinportin sillasta länteen joen eteläpuolella on teollisuusaluetta ja pohjoispuolella aiemmin avoimille alueille kehittyneitä nuoria lehtimetsiköitä ja reheväkasvuisia niittyaukioita. Jokea seurailee kevyen liikenteen väylä.

3.2 ARVOKKAAT LUONTOTYYPPIKOhteET

Selvitysalueella sijaitsee kaksi luontoarvoiltaan tavallisesta poikkeavaa kohdetta. Toinen näistä on perinnebiotooppiarvonsa jo lähes kokonaan menettänyt, mutta yhä maisemallisesti viehättävä Vanttilan niitty ja toinen merkittävänä ekologisena yhteytenä toimiva Espoonjoki. Vanttilan niitty on nykyisin enää korkeintaan paikallisesti arvokas kohde, mutta Espoonjoella on seudullista merkitystä ekologisena yhteytenä.

3.2.1 Vanttilan niitty

Vanttilan niitty sijaitsee Olarsbergetin lounaisrinteen alaosassa Espoonjoen peltoaukean reunalla. Kohde muodostuu entisestä talonpaikasta kalliokumpareineen ja entisine peltoineen (Kuva 1). Espoon kaupunki on hoitanut niittyä mm. lampaita laiduntamalla ainakin 1990-luvulla (Raatikainen & Vaitinen 2003) sekä niittämällä ajoittain, mutta viime vuosina alue ei ole enää ollut hoidon piirissä. Niityn kasvillisuus on nykyisin pahasti rehevöitynyttä, ja siinä vallitsevat mesiangervo (*Filipendula ulmaria*), koiranputki (*Anthriscus sylvestris*), koiranheinä (*Dactylis glomerata*) ja nurmipuntarpää (*Alopecurus pratensis*). Pienten kallioiden reunamilla kasvillisuus on vielä säilynyt matalampana, ja niillä tavataan mm. vaarantunutta keltamataraa (*Galium verum*), piennarmataraa (*G. x pomeranicum*), ahomataraa (*G. boreale*), tuoksusimaketta (*Anthoxanthum odoratum*) ja ahopukinjuurta (*Pimpinella saxifraga*). Sen sijaan vielä 2010-luvuilla tavattuja mäkivirvilää (*Vicia tetrasperma*), pölkkynuohoa (*Arabis glabra*), mäkiarhoa (*Arenaria serpyllifolia*) ja hietalemmikkiä (*Myosotis stricta*) ei enää löydetty. Nämä lajit eivät ole uhanalaisia, mutta ne indikoivat arvokasta perinnebiotooppia. Syy siihen, ettei niitä nyt löydetty, voi olla kevään ja alkukesän ankara kuivuus, mutta on myös mahdollista, että kyseiset lajit ovat hävinneet rehevöitymisen takia. Vanhan talonpaikan ympärillä kasvaa yhä viljelyjäänteinä mm. syreeniä, juhannusruusua, luumua / kriikunaa sekä ruskoliljaa (*Lilium bulbiferum*). Niityn itäreunalle on istutettu nyt jo melko kookkaaksi varttuneita kuusia. Niityllä oli kesällä 2018 EU:n lintudirektiivin liitteeseen I sisältyvän pikkulepinkäisen reviiri. Olarsbergetillä vuonna 2014 silmälläpidettävästä kärpöslajista, rengassieppokärpösestä (*Rhagio annulatus*), tehty havainto saattaa olla tehty Vanttilan niityllä, sillä havaintotiedoissa havaintopaikaksi on merkitty kookas koivu tuoreella ja kostealla niityllä.

Maankäyttösuositus: Lampinen ja Annala arvioivat Vanttilan niityn perinnebiotooppiarvojen olleen jo vuonna 2014 lähes tai kokonaan menetetyt umpeenkasvun ja heinittymisen vuoksi. He esittivät, että perinnebiotooppien hoitoresurssit tulisi ohjata ensisijaisesti kohteille, joilla vielä esiintyy pelastettavissa olevia arvoja. Kohteen tila ei ole parantunut vuodesta 2014, joten Lampisen ja Annalan

arviota ja johtopäätöksiä ei ole aiheellista muuttaa. Niityllä ei enää ole arvoa LUMO-kohteena. Vanttilan niityllä on kuitenkin jonkin verran maisemallista merkitystä osittain hakamaisen puustorakenteensa vuoksi. Siten kohteen voisi jättää rakentamatta.

Kuva 1. Vanttilan niittyä

3.2.2 Espoonjoki

Espoonjoki on muutaman metrin levyinen, hitaasti virtaava ja loivasti mutkitteleva, savisamea pikkujoki, joka rantavyöhykkeineen muodostaa keskeisen maisemaelementin ja merkittävän ekologisen yhteyden kaupunkimaiseman keskellä. Espoonjoen edustavimmat osat eivät tosin osu selvitysalueelle. Vantinportin itäpuolella joki virtaa avoimen peltomaiseman keskellä ja sitä reunustaa usean metrin levyinen kostea suurruohoniitty – tuore heinäniitty muutamine pajuryhmineen. Niityt ovat kuitenkin varsin rehevöityneitä, eikä niillä ole erityistä luonnonsuojelullista merkitystä. Paikoin joessa kasvaa järviruokoa (*Phragmites australis*). Vantinportista länteen joen varrella vuorottelevat kosteat suurruohoniityt, saraikot ja lehtipuumetsiköt sekä pensaikot (Kuva 2). Joen rehevään rantakasvistoon kuuluvat esim. karhunköynnös (*Calystegia sepium*), ranta-alpi (*Lysimachia vulgaris*), rantakukka (*Lythrum salicaria*), punakoiso (*Solanum dulcamara*), keltakurjenmiekka (*Iris pseudacorus*), luhtalemmikki (*Myosotis scorpioides*), viiltosara (*Carex acuta*), mesiangervo, terttualpi (*Lysimachia thyrsiflora*) ja viitakastikka (*Calamagrostis canescens*) sekä Vantinportin itäpuolisella osuudella keltaängelmä (*Thalictrum flavum*). Varsinaiseen vesikasvillisuuteen lukeutuvat mm. haarapalpakko (*Sparganium erectum*), rantapalpakko (*S. emersum*), järvikaisla (*Schoenoplectus lacustris*), ratamosarpio (*Alisma plantago-aquatica*), ulpukka (*Nuphar lutea*), purovita (*Potamogeton alpinus*), järvikorte (*Equisetum fluviatile*) ja pystykeiholehti (*Sagittaria sagittifolia*). Selvitysalueen länsiosassa sijaitsee kivinen koski, jonka koskikivillä kasvaa melko edustavaa vesisammalista. Espoonjoesta on havaittu silmälläpidettävä puropisarsukeltaja (*Haliphus fluviatilis*) vuonna 2000 (Hertta - tietokanta).

Maankäyttösuositus: Espoonjoki muodostaa keskeisen maisemaelementin ja ekologisen yhteyden viljelyalueiden ja kaupunkirakenteen keskellä, ja se täyttää LUMO-kohteen kriteerit. Sen rannat tulisi jättää edelleen rakentamatta ainakin muutaman kymmenen metrin leveydeltä. Rantojen olisi myös hyvä antaa kehittyä joksikin

luonnontilaisina ilman, että esimerkiksi puistoja rakennetaan aivan joen läheisyyteen. Ulkoilureittejä voidaan kuitenkin sijoittaa jokirannalle, mutta mielellään vähintään 10 metrin etäisyydelle rantaviivasta.

Kuva 2. Espoonjokea selviytysalueen länsiosassa

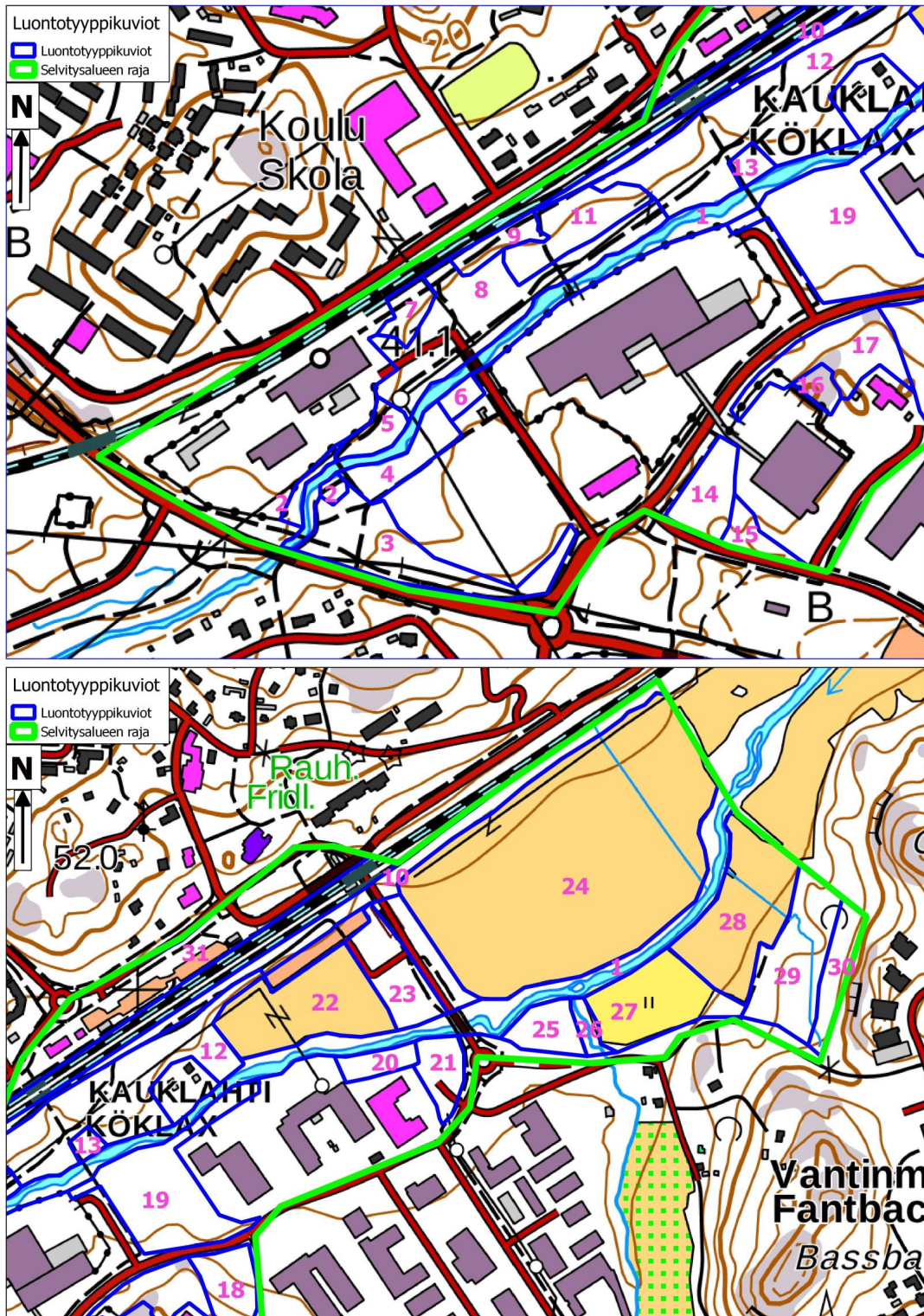
3.3 LUONTOTYYPPIKUVIOT

Alue jaettiin luontotyyppikuvioihin (Kartat 2-3), jotka on esitelty alla.

1. Ks kohde 3.2.2 Espoonjoki
2. Nuorta lehtipuustoa Espoonjoen kummallakin rannalla. Kuviolla kasvaa vaahteraa, harmaaleppää ja raitaa. Pensaskerroksessa esiintyy tuomea, vadelmaa ja mustaherukkaa ja kenttäkerroksessa esim. vuohenputkea (*Aegopodium podagraria*), koiranheinää, voikukkaa (*Taraxacum* sp.), kyläkellukkaa (*Geum urbanum*) ja karhunköynnöstä.
3. Ruderaattikasvillisuutta - joutomaaniittyä ja katujen varsilla leikattua nurmikkoa. Kuvion monilajiseen kasvistoon kuuluvat mm. pietaryrtti (*Tanacetum vulgare*), pujo (*Artemisia vulgaris*), pelto-ohdake (*Cirsium arvense*), nurmipuntarpää, rantanurmikka (*Poa palustris*), juolavehnä (*Elymus repens*), hiirenvirna (*Vicia cracca*) ja valkoapila (*Trifolium repens*). Isossa ojassa tavataan esim. leveäosmankäämeä (*Typha latifolia*) ja keräpäävihvilää (*Juncus conglomeratus*).
4. Rehevä tuore heinäniitty Espoonjoen etelärannalla. Aivan joen rannalla on kosteaa suurruohoniittyä. Niityt ovat kuitenkin varsin rehevöityneitä, eivätkä täytä uhanalaisen luontotyypin määritelmää. Kuviolla kasvavat runsaina nurmipuntarpää, pelto-ohdake ja paimenmatara (*Galium album*), joiden lisäksi kasvistoon kuuluvat mm. piennarmatara (*Galium x pomeranicum*), ruokohelpi (*Phalaris arundinacea*), niittynätkelmä (*Lathyrus pratensis*), hietakastikka (*Calamagrostis epigejos*), juolavehnä, metsäapila (*Trifolium medium*) ja

- karhunköynnöstä. Niityllä on kostea painanne, jossa kasvaa karvahorsmaa (*Epilobium hirsutum*) ja jopa leveäosmankäämeä.
5. Vanha talonpaikka, jossa on vielä jäljellä kivijalka. Kuviolla kasvaa nuorta lehtipuustoa, joka koostuu rauduskoivuista ja raidoista sekä viljelyjäänteinä kasvavista hopeapajuista ja vaahteroista. Myös siperianhernepensaat, omenapuut ja aitaorapihlajat ovat puutarhan peruja. Kenttäkerroksessa tavataan mm. voikukkaa, koiranheinää, karhunköynnöstä, kyläkellukkaa, vuohenputkea ja lehtonurmikkaa (*Poa nemoralis*).
 6. Vanha talonpaikka, jossa on vielä jäljellä kivijalka. Nykyisin kuviolla kasvaa tiheää, nuorta lehtipuustoa. Se koostuu rauduskoivuista, raidoista ja harmaalepistä sekä muutamasta kuusesta. Viljelyjäänteinä tavataan hopeapajuja ja pensaskerroksessa idänkanukkaa. Muuhun pensaslajistoon kuuluvat mm. isotuomipihlaja ja tuomi. Vallitsevan puuston alla kasvaa runsaasti vaahteran taimia. Maassa makaa jonkin verran ohutta lehtimaapuuta. Kenttäkerroksessa tavataan runsaasti sormisaraa (*Carex digitata*), lehtonurmikkaa, lillukkaa (*Rubus saxatilis*), metsäapilaa ja ahomansikkaa (*Fragaria vesca*).
 7. Metsittyvää avomaata, jossa kasvaa nuorta haapaa ja koivua sekä iso raita. Kenttäkerroksessa tavataan mm. kieloa (*Convallaria majalis*), nurmilauhaa (*Deschampsia cespitosa*), punakoisoa, kyläkellukkaa ja syyläjuurta (*Scrophularia nodosa*).
 8. Rehevoitynyttä tuoretta heinäniittyä valtalajinaan nurmipuntarpää. Rehevoitymisen vuoksi kuvio ei täytä uhanalaisen luontotyyppin määritelmää. Radan varressa kasvaa hiukan puustoa. Niityn kasvistoon lukeutuvat mm. mesiangervo, nokkonen (*Urtica dioica*), pelto-ohdake, maitohorsma (*Epilobium angustifolium*), pukinparta (*Tragopogon pratensis*) ja paimenmatara.
 9. Melko tiheä, nuori lehtimetsikkö, jonka puusto koostuu rauduskoivusta, haavasta ja raidasta. Niittymäisessä kenttäkerroksessa tavataan runsaasti nurmipuntarpäätä ja koiranheinää, joiden ohella kasvistoon kuuluvat mm. mesiangervo, hiirenvirna ja kielo.
 10. Kuivaa ja paahteista radanvarsikasvillisuutta. Hiekkaisella ja soraisella, ketomaisella radanreunuksella tavataan mm. mäkitervakkoa (*Lychnis viscaria*), huopakeltanoa (*Pilosella officinarum*), hopeahanhikkia (*Potentilla argentea*), keltamaksaruohoa (*Sedum acre*), lampaannataa (*Festuca ovina*), ketomarunaa (*Artemisia campestris*), litteänurmikkaa (*Poa compressa*), rantaukonnaurista (*Erysimum hieraciifolium*), keltamataraa ja Vantinportin itäpuolella keltasauramo (*Anthemis tinctoria*), norjanhanhikkia (*Potentilla norvegica*), keto-orvokkia (*Viola tricolor*) ja silmälläpidettävää ketoneilikkaa (*Dianthus deltoides*). Paikoin kasvillisuus on sulkeutuneempaa ja rehevämpää (mm. pietaryrttiä, paimenmataraa, ahdekaunokkia (*Centaurea jacea*), lupiinia (*Lupinus polyphyllus*) ja hietakastikkaa). Siellä täällä on lyhyitä puiden taimia. Matala ja kuiva radanvarsikasvillisuus tarjoaa elinympäristöjä monille taantuneille ketojen selkärangattomille, mutta näitä ei tässä työssä inventoitu tarkemmin. Selvitysalueelle sijoittuvalta rataosuudelta ei löydetty tavallista edustavampaa ketokasvillisuutta.
 11. Tiheä, nuori lehtimetsikkö, jonka runsaimmat puulajit ovat harmaaleppä ja raita. Lisäksi kuviolla kasvaa koivua ja haapaa sekä vaahteran taimia. Pensaskerroksessa tavataan pajuja, tuomea, koiranheittä, vadelmaa, salavia ja mustaherukkaa. Kenttäkerroksessa esiintyy runsaasti vuohenputkea ja kyläkellukkaa sekä mm. koiranheinää, metsäkurjenpolvea (*Geranium sylvaticum*), nurmitädykettä (*Veronica chamaedrys*), mesiangervoa, ojakellukkaa

- (*Geum rivale*) ja lehtonurmikkaa. Osalle kuviota on läjitetty aikanaan kiviä, mutta nämäkin kohdat ovat jo puustoittuneet.
12. Rehevän niittymäisen kasvillisuuden vallitsemia aukioita ja aiemmin avoimille alueille syntyneitä nuoria lehtimetsiköitä. Aukioilla kasvaa runsaasti nurmipuntarpäää sekä mm. lupiinia, pietaryrttiä, koiranheinää, paimenmataraa, valkokeippiä (*Lamium album*), voikukkaa, maitohorsmaa, mesiangervoa, peltokortta ja hietakastikkaa. Tiheiden metsiköiden puusto muodostuu pääasiassa rauduskoivusta ja raidasta, joiden lisäksi tavataan mäntyä, haapaa ja vaahteraa. Pensaskerroksessa kasvaa tuomea, pajuja, pajuangervoa sekä mustaherukkaa. Metsiköidenkin kenttäkerros on melko niittymäinen. Siinä esiintyvät mm. lupiini, maitohorsma ja vuohenputki, mutta myös lehtonurmikka. Kuvion keskellä sijaitsevan talon länsipuolella virtaa leveä ja syvä oja, jossa kasvaa järvikortetta, järviruokoa ja punakoisoa.
 13. Pieni puisto.
 14. Niittykasvillisuuden peittämä tyhjä tontti, josta osaan on istutettu pihlajia ja terijoensalavia. Kuvion kasvistoon kuuluvat esim. huopakeltano, hietakastikka, ahdekaunokki, harakankello (*Campanula patula*), leskenlehti (*Tussilago farfara*), koiranputki, nurmipuntarpää, päivänkakkara (*Leucanthemum vulgare*) ja keltamatarra (*Galium verum*).
 15. Karua kalliota. Paikoin kallion päältä on pintamaa poistettu. Kuviolla on myös koivun, haavan ja männyn taimia yksitellen ja pieninä ryhminä sekä puustoittuneita niittylaikkuja. Kuvion kasvistoon lukeutuvat esim. keltamaksaruoho (*Sedum acre*), harakankello, pietaryrtti, siankärsämö (*Achillea millefolium*), hietakastikka ja Mäkimiehentien luiskassa vaarantunut keltamatarra.
 16. Karu, niukkakasvinen ja hyvin kulunut kallio, jolla kasvaa mm. isomaksaruohoa (*Sedum telephium*) ja metsälauhaa (*Deschampsia flexuosa*) sekä tavallista sammalista kuten ketohavusammalta (*Abietinella abietina*), karvakarhunsammalta (*Polytrichum piliferum*) ja kivihammosammalta (*Hedwigia ciliata*).
 17. Nuoria lehtimetsiköitä ja rehevän niittykasvillisuuden vallitsemia pieniä aukioita. Metsiköissä kasvaa mm. kieloa, käenkaalia (*Oxalis acetosella*), lillukkaa ja sudenmarjaa (*Paris quadrifolia*) sekä yllättäen niukasti vaatelista lehtokasvia lehtopähkämöä (*Stachys sylvaticus*) ja niittylaikuilla maitohorsmaa, mesiangervoa ja metsäkortetta (*Equisetum sylvaticum*). Hyttimestarintien läheisellä pienellä kalliolla tavataan haurasloikka (*Cystopteris fragilis*), isomaksaruohoa (*Sedum telephium*) ja vaarantunutta keltamataraa.
 18. Tiheä nuori koivikko, jossa kasvaa myös melko runsaasti haapaa. Muuhun puulajistoon kuuluvat vaahtera ja raita. Alikasvoksena tavataan pihlajaa ja paikoin melko paljon kuusta. Harvassa pensaskerroksessa kasvaa vadelmaa, terttuseljaa, tuomea ja punaherukkaa. Kenttäkerros on varjostuksen vuoksi heikosti kehittynyt. Siinä tavataan mm. ahomansikkaa, lehtonurmikkaa, jänönsalaattia (*Mycelis muralis*), metsäälvejuurta (*Dryopteris carthusiana*), nurmilauhaa, hiirenporrasta (*Athyrium filix-femina*) ja kieloa.
 19. Tyhjä tontti, jolla kasvaa pieniä puuryhmiä ja metsiköitä sekä rehevää, korkeakasvuista niittykasvistoa. Puulajistossa vallitsevat nuoret lehtipuut (mm. koivua, raitaa, haapaa ja harmaaleppää), mutta kuviolla kasvaa myös muutama mänty ja yksi kuusi. Viljelyjäänteinä tavataan yksittäisiä kurturuusuja ja viitapihlaja-angervoita. Kenttäkerroksen kasvistoon lukeutuvat mm. hietakastikka, pietaryrtti, kannusruoho (*Linaria vulgaris*), lupiini, koiranheinä, paimenmatara, rantanurmikka, nokkonen, nurmipuntarpää ja peltokorte (*Equisetum arvense*).

Kartat 2-3. Luontotyyppikuviot

20. Tuore nurmipuntarpäävaltainen heinäniitty, jolla kasvaa myös mm. paimenmataraa, vuohenputkea, hiirenvirnaa, pelto-ohdaketta ja nokkosta.
21. Puisto.
22. Tuoretta ja paikoin kosteaa heinäniittyä entisellä pellolla. Niitty on niin rehevöitynyt, ettei se täytä uhanalaisen luontotyypin määritelmää. Niityn

- tuoreissa osissa vallitsee nurminata (*Festuca pratensis*), jonka seurana kasvaa mm. vieraslaji lupiinia, nurmipuntarpäättä, timoteitä (*Phleum pratense*), paimenmataraa ja koiranheinää. Kostean heinäniityn valtalajina tavataan nurmilauhaa. Pienessä osassa kuviota on matalaa rikkaruohostoa, jonka lajistoon kuuluvat esim. peltotaskuruoho (*Thlaspi arvense*), voikukka ja jauhosavikka (*Chenopodium album*). Ojissa kasvavat mm. luhtalemmikki, korpikaisla (*Scirpus sylvaticus*), röyhyvihvilä (*Juncus effusus*), leveäosmankäämi ja ruokohelpi.
23. Tuoretta, matalaa ja sulkeutunutta joutomaaniittykasvillisuutta. Kuviolla kasvaa runsaasti voikukkaa, nurmipuntarpäättä ja valkoapilaa (*Trifolium repens*), joiden ohella kasvistoon kuuluvat mm. pietaryrtti, niittynätkelmä, punanata (*Festuca rubra*), hiirenvirna, mäkivirvilä (*Vicia tetrasperma*), lupiini, rönsyleinikki (*Ranunculus repens*), koiranheinä ja niittynurmikka (*Poa pratensis*).
24. Viljelty pelto. Pellon ja Vantinportin välisellä pientareella kasvaa ruderaattikasvistoa lajistossaan mm. lupiini, maitohorsma, leskenlehti, alsikeapila (*Trifolium hybridum*), voikukka, pujo ja keltamaite (*Lotus corniculatus*).
25. Puustoittunut pelto, jolla kasvaa melko kookasta raitaa. Rehevässä kenttäkerroksessa tavataan mm. nurmipuntarpäättä, voikukkaa, rönsyleinikkiä, karhunputkea (*Angelica sylvestris*), peltokortetta, pujoa, metsäkortetta, valkokeippiä ja pelto-ohdaketta.
26. Espoonjokeen laskeva valtaoja, joka tuo rehevöittäviä hulevesiä laajalta alueelta. Oja on perattu melko hiljattain. Espoonjoen vedenlaadulle olisi edullista, jos ojaan rakennettaisiin laskeutusallas.
27. Entinen viljelypalsta-alue, jolla nykyisin kasvaa rehevää niittymäistä kasvillisuutta. Kasvistossa vallitsevat lupiini, koiranheinä, nurmipuntarpää, vadelma, pelto-ohdake, karhunköynnös, rönsyleinikki ja karhunputki. Viljelyjäänteinä esiintyy yhä paikoitellen lehtoakileijaa (*Aquilegia vulgaris*), vuorikaunokkia (*Centaurea montana*), tarha-alpia (*Lysimachia punctata*), ruohosipulia (*Allium schoenoprasum*) ja illakkoa (*Hesperis matronalis*). Kuvion lounaisrajalla kasvaa isotuomipihlajapensaikko sekä muutama puumainen pihlaja. Jokeen viettävä töyräs on paikoin kuivahko ja ketomainen. Ketomaisilla laikuilla tavataan mm. vaarantunutta keltamataraa, ahopukinjauurta ja päivänkakkaraa. Laikut ovat kuitenkin niin pieniä, ettei niitä rajattu omiksi kuvioikseen.
28. Rehevän niittymäisen kasvillisuuden valtaama entinen pelto, jolla kasvaa mm. puna-apilaa (*Trifolium pratense*) ja punanataa.
29. Ks. kohde 3.2.1 Vanttilan niitty
30. Nuorehkoa, tiheää sekametsää kasvavaa lehtoa. Puusto koostuu kuusista, raidoista, männyistä ja nuorista pihlajista. Puusto on ryteikköistä, mikä vähentää metsään kohdistuvaa kulutuspainetta. Pohjakerroksessa kasvaa mm. lehtonokkasammalta (*Eurhynchium angustirete*), isomyyränsammalta (*Atrichum undulatum*) ja lehvasammalia (*Plagiomnium* sp.). Kenttäkerroksessa tavataan esim. valkovuokkoa (*Anemone nemorosa*), sormisaraa (*Carex digitata*), käenkaalia, jänönsalaattia, mustikkaa (*Vaccinium myrtillus*) ja kivikkoalvejuurta (*Dryopteris filix-mas*).
31. Kauklahden rautatieasema puistoinen. Puistonurmikolla kasvaa paikoin karvaskallioista (*Erigeron acer*).

3.4 LINNUSTO

Selvitysalueen linnusto koostuu pääasiassa yleisistä taajamien, avomaiden ja pensaikkojen linnuista. Kaikkiaan havaittiin 37 lintulajia, jotka todennäköisesti pesivät alueella tai sen lähistöllä. Nämä lajit ovat fasaani, harakka, harmaasieppo, hemppo, hernekerttu, keltasirkku, kirjosiieppo, kiuru, kivitasku (silmälläpidettävä), lehtokerttu, luhtakerttunen, mustapääkerttu, mustarastas, naakka, niittykirvinen (silmälläpidettävä), pajulintu, pajusirkku (vaarantunut), peippo, pensaskerttu, pensastasku, pikkulepinkäinen, pikkuarvunen, punarinta, rantasipi, ruokokerttunen, räkättirastas, satakieli, sepelkyyhky, sinisorsa, sinitäinen, talitiainen, tikli, töyhtöhyppä, varis, varpunen (vaarantunut), viherpeippo (vaarantunut) ja västäräkki. Lisäksi alueella tavattiin ruokailevia haara- ja räystäspääskyjä, kalalokkeja, naurulokkeja ja tervapääskyjä.

Espoonjoen koskissa talvehtii toisinaan koskikaroja, mutta tämä ei aiheuta tarvetta erityisille maankäyttösuosituksille. Varpunen ja viherpeippo on luokiteltu vaarantuneiksi lajeiksi voimakkaan taantumisensa vuoksi. Varpusia havaittiin selvitysalueen länsiosassa Lasihytin sillasta luoteeseen. Viherpeippo puolestaan tavattiin laulamassa Espoonjoen pohjoispuolella Lumenen tehtaista koilliseen. Molemmille lajeille on tarjolla yllin kyllin sopivia pesimäympäristöjä (kuten pihoja ja puutarhoja), joten niiden esiintyminen ei aiheuta tarvetta maankäyttösuosituksille. Jokivarsien pensaikoissa pesivällä vaarantuneella pajusirkulla oli reviiri Espoonjoen rannalla Vantinportista itään. Laji on vielä yleinen, mutta voimakkaasti vähentynyt. Espoonjoen rantojen säilyminen rakentamattomina turvaa pajusirkun elinmahdollisuudet alueella. Silmälläpidettävä kivitasku havaittiin varoittavana Lasihytin sillan pielessä. Laji pesii kaupunkien joutomailla ja teollisuusalueilla, mikäli niillä vain on sopivia pesäpaikkoja. Silmälläpidettäviä niittykirvisiä pesii Espoonjoen rantapelloilla selvitysalueen itäosassa. Mikäli ainakin osa pelloista jätetään rakentamatta, voi niittykirvinen säilyä alueen pesimälinnustossa. EU:n lintudirektiivin liitteessä I mainitulla pikkulepinkäisellä oli reviiri Vanttilan niityllä. Jos niitty säilytetään rakentamattomana eikä sen anneta metsittyä, säilyy lajille sopiva pesimäbiotooppi. Nykyisin melko vähälukuinen pensastasku pesi Vantinportin itäpuolisilla entisillä pelloilla, jotka nykyisin ovat niittyinä. Yölaulajia havaittiin melko niukasti. Espoonjoen rantametsiköistä löytyi muutamia satakielen revierejä ja joen rantapensaikoista useita ruokokerttusen sekä yksi luhtakerttusen reviiri. Nämä lajit osoittavat maaston rehevyyttä.

3.5 LEPAKOT

Espoonjoella havaittiin ruokailevia vesisiippoja kaikilla detektorihavainnointikerroilla. Havainnot tehtiin Vantinportin sillalla sekä selvitysalueen länsiosan kevyen liikenteen väylän sillalla joessa olevan kosken kohdalla. Todennäköisesti vesisiipat hyödyntävät myös muita joen osia, mutta kenties siltarakenteissa voi on myös niille sopivia päiväpiiloja. Saalistelevia pohjanlepakkoja havaittiin viidessä eri paikassa Espoonjoen eteläpuolella, yhdessä paikassa joen pohjoisrannalla sekä selvitysalueen länsiosan koskella. Toisin kuin vesisiippojen kohdalla, pohjanlepakoilla ei havaittu olevan tiettyjä alueita, joihin niiden esiintyminen erityisesti keskittyisi vaan havaintoja tehtiin laajalla alueella – kuitenkin lähinnä joen eteläpuolella. Lepakoille sopivia päiväpiiloja ei löytynyt, joskin rakennuksissa ja rakenteissa näitä varmasti on.

3.7 MUU LAJISTO

Alueella ei ole viitasammakoille sopivia kutupaikkoja. Saukoista ei tehty havaintoja, mutta niistä on alueelta aiempia havaintoja. Mikäli Espoonjokivarteen jätetään vähintään muutaman kymmenen metrin levyinen rakentamaton vyöhyke, voi saukko käyttää jokea tulevaisuudessakin. Espoonjoella on tavattu silmälläpidettävää puopisarsukeltajaa ja todennäköisesti Vanttilan niityllä silmälläpidettävää rengassieppokärpäästä. Silmälläpidettävää ketoneilikkaa kasvaa Vantinpontin ja pellon välisellä pientareella ja vaarantunutta keltamataraa löytyi sieltä täältä kuivilta pientareilta, kallioilta ja niittyjen kuivimmista osista (Kartta 4).

4. YHTEENVETO

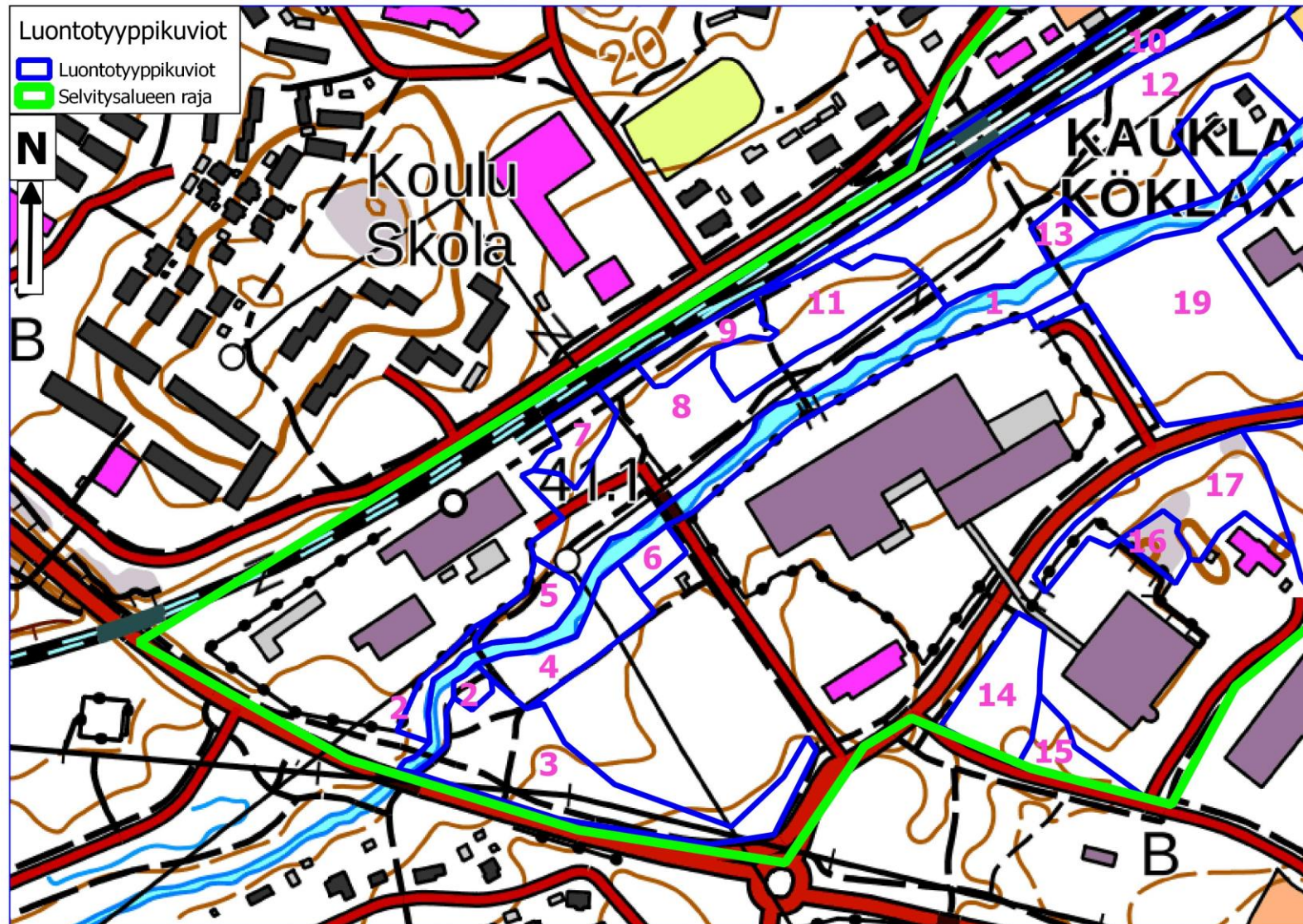
Selvitysalueen luonnonarvoiltaan merkittävin kohde on Espoonjoki rantametsiköineen, -niittyineen ja -pensaikkoineen. Jokilaakso muodostaa tärkeän ekologisen yhteyden peltojen ja kaupunkirakenteen keskellä. Yhteyden säilyttämiseksi joen ympärille tulisi jättää vähintään muutaman kymmenen metrin levyinen rakentamaton vyöhyke, minkä lisäksi jokirantojen puustoa ja pensaikkoo ei tulisi turhaan raivata. Jokeen etelästä laskevan valtaojaan (luontotyyppikuvio 26) olisi hyvä rakentaa laskeutusallas joen vedenlaadun suojelemiseksi. Selvitysalueen itäreunalla sijaitseva Vanttilan niitty on lähes täysin menettänyt perinnebiotooppiarvonsa, mutta se on maisemallisesti kaunis ja tarjoaa pesimäympäristön mm. pikkulepinkäiselle. Näistä syistä niitty olisi suotavaa säilyttää rakentamattomana myös tulevaisuudessa.

5. KIRJALLISUUS

- Enviro Oy 2006. Espoonjokilaakson ja Nissin alueen luontoselvitys. 13 s. + 4 liitettä.
- Hirvensalo, J. 2014. Ekologiset yhteydet ja viheralueverkosto Espoossa. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 1/2014. 45 s.
- Janatuinen, A. 2008. Espoon virtavesiselvitys 2008. Osa 2: Espoon vesistöt. Espoon ympäristökeskuksen monistesarja 1b/2009. 76 s. + liitteet.
- Krans, E. 2014. Espoon vesistöjen tila ja vesiensuojelu. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 2/2014. 123 s.
- Kyheröinen, E.-M. & Pimenoff, S. 2008. Espoonjoen lepakkoselvitys. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 3/2008. 18 s. + 11 karttaliitettä.
- Lammi, E. & Routasuo, P. 2013. Espoon arvokkaat luontokohteet 2012. Espoon ympäristölautakunnan julkaisusarja 2/2013. 226 s.
- Lampinen, J. & Annala, K. 2014. Espoon perinneympäristöt 2014. 176 s.
- Lähteenmäki, T. 2010. Espoon ympäristökeskuksen luonnon monimuotoisuuden suojelutyön perusteet ja priorisointi. Espoon ympäristökeskus. 13 s.
- Meriluoto, M. & Soininen, T. 1998. Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. Metsälehti Kustannus & Tapio. 192 s.
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A: 21.05.1992.
- Neuvoston direktiivi 79/409/ETY luonnonvaraisten lintujen suojelusta A:02.04.1979.

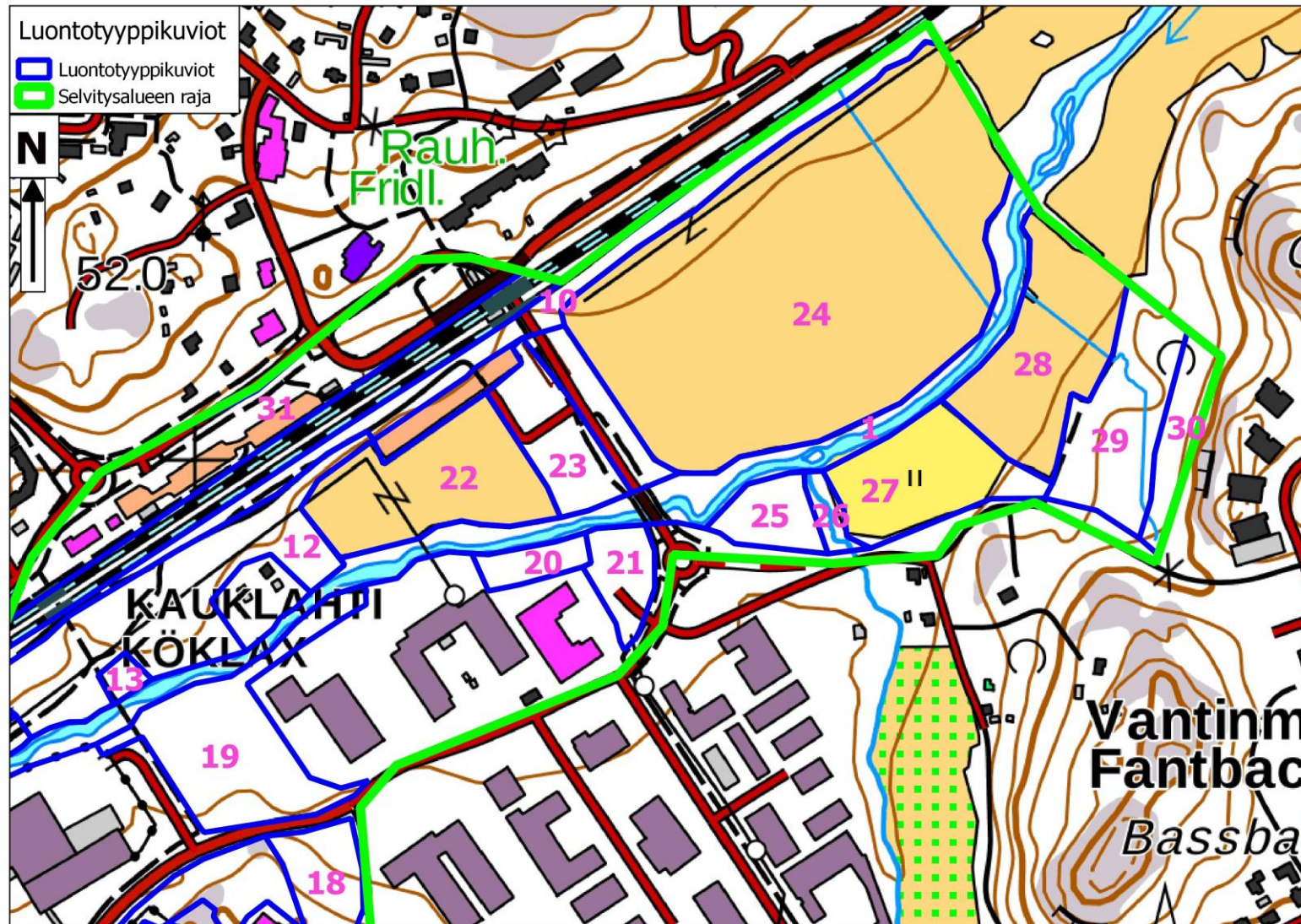
- Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000. Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. Suomen ympäristökeskuksen monisteita 188. Suomen ympäristökeskus. 128 s.
- Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus –Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.). 2008. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 8/2008. Osat 1 ja 2. 264+ 572 s.
- Silvestris Luontoselvitys Oy 2016. Espoonjoen luontoselvitys 2016. 40 s. + liitteet.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016. Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s.
- Uudenmaan liitto 2012. Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). Uudenmaan liiton julkaisuja E 119. 54 s.
- <http://vanhatpainenetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Liite 1. Luontotyyppikuviot. (Pohjakartta Maanmittauslaitos 09/2018)

100 m

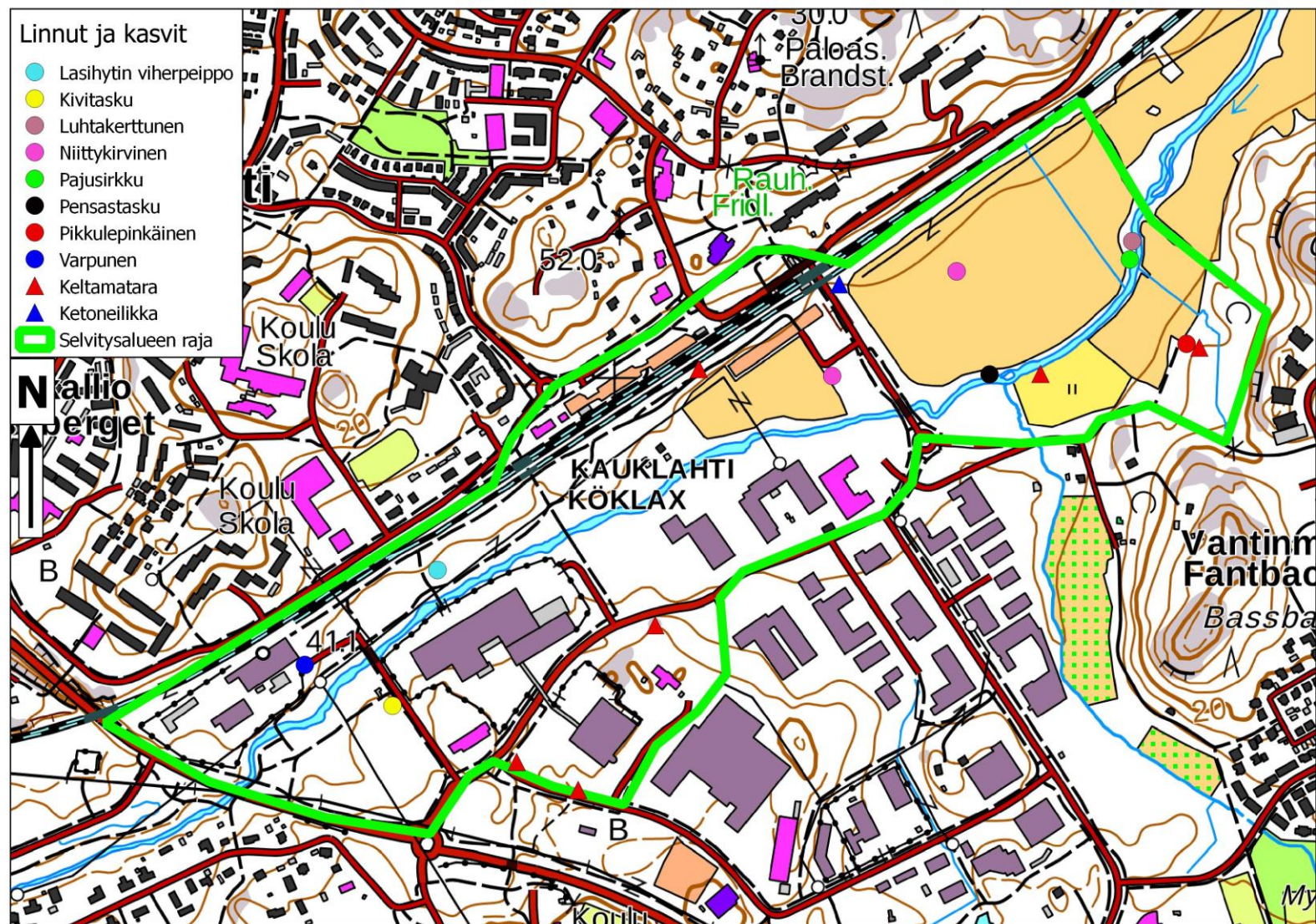
Liite 1. Luontotyyppikuviot. (Pohjakartta Maanmittauslaitos 09/2018)

100 m

Liite 3. Linnut ja kasvit (Pohjakartta Maanmittauslaitos 10/2018)

100 m